

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Risicovolle organisaties

Een onderzoeksverslag

April 2019

Wat is een selectielijst?

Met het waarden van overheidsinformatie wordt bepaald hoe lang een overheidsorgaan informatie in toegankelijke staat moet bewaren. Deze bewaartermijnen moeten zijn vastgelegd in een vastgestelde selectielijst. Het maatschappelijk belang van de selectielijst is dat het bekend en openbaar is welke bewaartermijnen een overheidsorgaan hanteert. Het overheidsorgaan zelf heeft met de selectielijst een overzicht van de eigen informatie en is in staat om tijdig informatie te vernietigen en om blijvend te bewaren informatie over te brengen naar het Nationaal Archief. De selectielijst is daarmee een van de belangrijkste archiefwettelijke verplichtingen (artikel 5 AW 1995).

Inhoud

Samenvatting 4

Inleiding 5

1.	Analyse monitor 2017-2018	6
1.1.	Privaatrechtelijke zbo's risicovol	6
1.2.	Conclusie	7
2.	Geïnspecteerde organisaties	8
2.1.	Conformiteitsbeoordelingsinstanties	8
2.1.1.	Interventie	8
2.2.	Particuliere forensische centra (PFC) en justitiële jeugdinrichtingen (JJI)	8
2.2.1.	Interventie	9
2.3.	Schadeschap Luchthaven Schiphol	9
2.3.1.	Interventie	9

Samenvatting

In het inspectieprogramma 'risicovolle organisaties' is met behulp van de resultaten van de Monitor Overheidsinformatie 2017-2018 een analyse gemaakt van de meest risicovolle organisaties. Daaruit blijkt dat de privaatrechtelijk zelfstandige bestuursorganen (zbo's) en de publiekrechtelijke beroeps organisaties (pbo's) ondergemiddeld scoren.

De PBO's wijken vooral af op het hoofdonderwerp 'regel de besturing'. De privaatrechtelijke ZBO's wijken af van op de hoofdonderwerpen 'zorg voor context en authenticiteit' en 'bewaar en vernietig bewust'. Beide soorten organisaties scoren tevens minder dan gemiddeld op verschillende subonderwerpen van 'beheer veilig en duurzaam'.

Bij de privaatrechtelijk zbo's bestaan bovengemiddeld veel risico's. De scores geven duidelijk aan dat de selectielijst vaak nog ontbreekt in deze organisaties. Met het waarden van overheidsinformatie wordt bepaald hoe lang een overheidsorgaan informatie in toegankelijke staat moet bewaren. Deze bewaartermijnen moeten zijn vastgelegd in een vastgestelde selectielijst. Het maatschappelijk belang van de selectielijst is dat het bekend en openbaar is welke bewaartermijnen een overheidsorgaan hanteert. Het overheidsorgaan zelf heeft met de selectielijst een overzicht van de eigen informatie en is in staat om tijdig overheidsinformatie te vernietigen en om blijvend te bewaren informatie over te brengen naar het Nationaal Archief. De selectielijst is daarmee een van de belangrijkste archiefwettelijke verplichtingen (artikel 5 AW 1995).

In dit inspectieprogramma is daarom de nadruk gelegd op het opstellen van selectielijsten bij deze risicogroep. De overige onderkende risicogebieden bij de zbo's en pbo's zullen in andere thematische onderzoeken de aandacht krijgen.

Inleiding

Iedere twee jaar doet de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: Inspectie) met de Monitor Overheidsinformatie een uitvraag naar de staat van het informatie- en archiefbeheer.¹ De monitor levert gegevens op over de ruim 300 organen van de centrale overheid die onder de werking van de Archiefwet 1995, en daarmee onder het toezicht van de Inspectie vallen. Mede op basis van de uitkomsten uit de monitor programmeert de Inspectie het toezicht, over het algemeen op thema's die eerder, in een omgevingsanalyse, als risicovol zijn gedefinieerd. Binnen deze thema's worden, op basis van een gecombineerde risico- en doelgroepenanalyse, inspecties bij organisaties uitgevoerd.

In het inspectieprogramma 'risicovolle organisaties' is naar voren gekomen welke organisaties ondergemiddeld scoren in de Monitor Overheidsinformatie 2017-2018. Voor deze organisaties zijn specifieke interventies gekozen om het nalevingsniveau te verhogen.

Dit verslag geeft inzicht in de wijze waarop de resultaten van de Monitor zijn geanalyseerd en welke interventies vervolgens gekozen zijn voor de doelgroepen.

Nog niet alle interventies zijn afgerond. Het traject zal in 2019 en uiterlijk 2020 afgesloten worden.

¹ De tweejaarlijkse monitor van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed, een uitvraag bij organisaties die onder de werking van de Archiefwet en onder het toezicht van de Inspectie vallen.

1. Analyse monitor 2017-2018

1.1. Privaatrechtelijke zbo's risicovol

Met de uitkomsten van de Monitor Overheidsinformatie 2017-2018 is een analyse gemaakt van de scores van de aangeschreven organisaties. Hieruit blijkt dat de privaatrechtelijke zelfstandige bestuursorganen (zbo's) en de publiekrechtelijke beroepsorganisaties (PBO's) significant lager dan de andere organisaties scoren. De onderstaande tabel toont op welke aandachtsgebieden de twee typen organisaties significant minder goed scoren. De aandachtsgebieden zijn geordend naar de onderwerpen uit het toetsingskader voor overheidsinformatie.

Hoofdonderwerp	Aandachtsgebied	PBO	Priv ZBO
Regel de besturing	K.1 Beleid	X	
	K.2 Verantwoordelijkheden	X	
	K.3 Kwaliteitstoets	X	
Weet wat waar is	K.4 Overzicht		
Context en authenticiteit	K.5 Ordeningsstructuur		X
	K.6 Metagegevensschema		X
Bewaar en vernietig bewust	K.7 Selectielijsten		X
	K.8 Volledigheid selectielijst(en)		X
	K.9 Vaststellen selectielijst(en)		X
	K.10 Vernietiging		
Beheer veilig en duurzaam	K.11 Beveiligingsrichtlijnen	X	X
	K.12 Archiefruimte		
	K.13 Digitaal duurzaam		X
	K.14 DMS		
	K.15 Vervanging papieren archief	X	X
	K.16 Papieren achterstanden		
Online	K.17 Archivering websites en sociale media		

De PBO's wijken vooral af op het hoofdonderwerp 'regel de besturing'. De privaatrechtelijke ZBO's wijken af van op de hoofdonderwerpen 'zorg voor context en authenticiteit' en 'bewaar en vernietig bewust'. Beide soorten organisaties scoren tevens minder dan gemiddeld op verschillende subonderwerpen van 'beheer veilig en duurzaam'.

1.2. Conclusie

Bij de privaatrechtelijk ZBO's bestaan bovengemiddeld veel risico's. De scores geven duidelijk aan dat de selectielijst vaak nog ontbreekt in deze organisaties. Met het waarden van overheidsinformatie wordt bepaald hoe lang een overheidsorgaan informatie in toegankelijke staat moet bewaren. Deze bewaartermijnen moeten zijn vastgelegd in een vastgestelde selectielijst. Het maatschappelijk belang van de selectielijst is dat het bekend en openbaar is welke bewaartermijnen een overheidsorgaan hanteert. Het overheidsorgaan zelf heeft met de selectielijst een overzicht van de eigen informatie en is in staat om tijdig te vernietigen en om blijvend te bewaren informatie over te brengen naar het Nationaal Archief. De selectielijst is daarmee een van de belangrijkste archiefwettelijke verplichtingen (artikel 5 AW 1995).

In dit inspectieprogramma is daarom de nadruk gelegd op het opstellen van selectielijsten bij deze risicogroepen. De overige onderkende risicogebieden bij de zbo's en pbo's zullen in andere thematische onderzoeken de aandacht krijgen.

2. Geïnspecteerde organisaties

Welke organisaties zijn in dit inspectieprogramma benaderd en welke interventie is hierbij gehanteerd?

2.1. Conformiteitsbeoordelingsinstanties

Conformiteitsbeoordelingsinstanties zijn private bedrijven die op aanwijzing van een departement activiteiten uitvoeren als privaatrechtelijk zbo. Deze instanties zijn daarbij met openbaar gezag bekleed en vallen voor die bepaalde activiteit(en) onder de werking van de Archiefwet 1995. De wettelijke taak is het certificeren en keuren van uiteenlopende producten en diensten, zoals liften, machines, asbestverwijdering, speel- en attractietoestellen enzovoorts. Er zijn 27 conformiteitsbeoordelingsinstanties aangeschreven met de monitor. Van deze bedrijven hebben er twee een selectielijst. De certificatedossiers zijn van groot belang in de verantwoording over het proces van certificering. Soms is een lange bewaartermijn van toepassing, dit is bijvoorbeeld bij asbestverwijdering 40 jaar. Het is dan ook van even groot belang dat de bewaartermijnen inzichtelijk tot stand komen en gepubliceerd worden in een selectielijst.

2.1.1. Interventie

Conformiteitsbeoordelingsinstanties zijn er per brief op gewezen dat zij verplicht zijn op korte termijn een selectielijst op te stellen en daarvoor contact moeten opnemen met het Nationaal Archief.

Uit de reacties op de brieven is gebleken dat veel aangeschreven organisaties geen kennis hebben van de Archiefwet en van de grondslag op basis waarvan zij onder de Archiefwet vallen. Dit vormt voor de Inspectie aanleiding om te verkennen hoe de communicatie richting de privaatrechtelijke zbo's de communicatie verbeterd kan worden.

2.2. Particuliere forensische centra (PFC) en justitiële jeugdinrichtingen (JJI)

De particuliere PFC's en JJI's voeren wettelijke taken voor de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) van het ministerie van JenV. Zij zijn Zelfstandige Bestuursorganen. Een PFC geeft uitvoering aan de tbs-maatregel, een JJI aan de voorlopige hechtenis, jeugd detentie en plaatsing in een inrichting voor jeugdigen. Deze taken vallen onder de werking van de Archiefwet 1995; het betreft met name de 'verpleegdedossiers', de 'dossiers van een jeugdige'. De particuliere PFC's en JJI's beschikken niet over een selectielijst. Zij zijn in veel gevallen ook niet bekend met de Archiefwet.

2.2.1. Interventie

Binnenkort zal het ministerie JenV een nieuwe selectielijst laten vaststellen. Deze selectielijst zal ook gelden voor de particuliere PFC's en JJI's. Vanaf dat moment voldoen deze organisaties aan de archiefwettelijke eis betreffende het selectie-instrumentarium. De selectielijsten moeten dan nog wel worden ingevoerd. De Inspectie zal in samenwerking met de Dienst Justitiële Inrichtingen het selectie-instrumentarium bij de PFC's en JJI's onder de aandacht brengen en de voortgang van de invoering monitoren.

2.3. Schadeschap Luchthaven Schiphol

Het Schadeschap Luchthaven Schiphol vormt een vreemde eend in de bijt in dit programma. Het Schadeschap is een publiekrechtelijk zbo en is een gemeenschappelijke regeling, ingesteld om schadeclaims te behandelen met betrekking tot de uitbreiding van Luchthaven Schiphol. In 2017 is besloten het Schadeschap op te heffen, de lopende zaken worden naar verwachting in 2019 afgerond. Het Schadeschap heeft geen selectielijst, wat bij opheffing van de organisatie risico's oplevert voor de juiste afwikkeling van de archieven en van met name de schadevergoedingsdossiers.

2.3.1. Interventie

Dit was aanleiding een inspectiebezoek uit te voeren bij het Schadeschap. Het rapport van deze inspectie is gepubliceerd op de website van de Inspectie.

